

ZARZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 23 lutego 1965 r.

w sprawie szczegółowych przepisów porządkowych przy przewozie osób i bagażu autobusami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych.

Na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o transporcie drogowym i spedycji krajowej (Dz. U. Nr 53, poz. 297) oraz w związku z § 32 ust. 2 lit. b) Regulaminu zarobkowego przewozu osób i bagażu oraz najmu pojazdów w osobowym transporcie drogowym, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 12 października 1962 r. (Dz. U. Nr 56, poz. 282), zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się „Szczegółowe przepisy porządkowe przy przewozie osób i bagażu autobusami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych”, stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Minister Gospodarki Komunalnej: w z. A. Alster

Załącznik do zarządzenia Ministra
Gospodarki Komunalnej z dnia 23 lu-
tego 1965 r. (poz. 39).

SZCZEGÓŁOWE PRZEPISY PORZĄDKOWE PRZY PRZEWOZIE OSÓB I BAGAŻU AUTOBUSAMI KOMUNALNYCH PRZEDSIĘBIORSTW (ZAKŁADÓW) KOMUNIKACYJNYCH

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Wszyscy pasażerowie korzystający z przejazdów autobusami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych oraz obsługa autobusów i personel służby ruchu obowiązani są do przestrzegania niniejszych przepisów porządkowych oraz przepisów „Regulaminu zarobkowego przewozu osób i bagażu oraz najmu pojazdów w osobowym transporcie drogowym” (Dz. U. z 1962 r. Nr 56, poz. 282), zwanego w dalszej części niniejszych przepisów porządkowych „regulaminem przewozu”.

2. Żądania i wskazówki obsługi autobusu (kierowcy, konduktora) oraz personelu służby ruchu (instruktorów, kontrolerów) powinny być kierowane do pasażerów w sposób taktowny i uprzejmy. Obsługa autobusu i personel służby ruchu obowiązani są do udzielenia na żądanie pasażera informacji dotyczących kierunku jazdy, rozmieszczenia przystanków oraz czasu postoju i odjazdu na przystankach końcowych danej linii. Konduktor obowiązany jest ogłaszać miejsca położenia (nazwy) przystanków, do których zbliża się autobus.

3. Obsługa autobusu obowiązana jest w czasie pełnienia obowiązków służbowych nosić umieszczony na widocznym miejscu numer służbowy i okazywać go bez sprzeciwu pasażerom na ich żądanie.

4. W każdym autobusie powinna znajdować się na widocznym miejscu wywieszka informująca, gdzie i do kogo pasażerowie mogą kierować reklamacje, życzenia i skargi wynikiem na skutek lub w czasie przejazdów autobusami.

5. Osoby, które nie przestrzegają obowiązujących przepisów, a w szczególności przepisów porządkowych, pomimo upomnienia ich lub nie stosują się do wskazówek i żądań obsługi autobusu albo personelu służby ruchu, obowiązane są opuścić na ich wezwanie autobus. W tym wypadku zgodnie z § 16 ust. 2 regulaminu przewozu pasażer nie ma prawa do zwrotu pieniędzy zapłaconych za przejazd.

§ 2. 1. Zgodnie z § 6 ust. 7 regulaminu przewozu pasażer odpowiada wobec przedsiębiorstwa (zakładu) komunikacyjnego za szkody powstałe wskutek uszkodzenia lub zanieczyszczenia z jego winy pojazdu (autobusu) i obowiązany jest zapłacić przedsiębiorstwu (zakładowi) komunikacyjnemu odszkodowanie z tego tytułu według obowiązującego cennika uszkodzeń, a przy uszkodzeniu, na które brak ceny w cenniku — odszkodowanie w wysokości rzeczywistej szkody.

2. Przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne nie odpowiada za szkody powstałe na skutek przerw w ruchu lub zmian kierunku jazdy spowodowanych siłą wyższą, przyczynami natury technicznej lub zarządzeniami organów ruchu drogowego, jak również w razie użycia autobusu do akcji ratowniczej w czasie pożaru, powodzi, katastrofy bądź innych klęsk żywiołowych.

3. W razie awarii lub uszkodzenia autobusu w czasie jazdy pasażerowi posiadającemu wykupiony bilet przysługuje prawo kontynuowania jazdy za tym biletem następnym autobusem tej samej linii lub zastępczym autobusem podstawionym przez przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne.

§ 3. 1. Pasażer będący znalazcą rzeczy zgubionej w autobusie powinien przekazać tę rzecz obsłudze autobusu, która potwierdza odbiór rzeczy z wymienieniem osoby znalazcy i jego adresu oraz z określeniem przyjmowanego przedmiotu. Odbiór potwierdzenia powinien być podpisany przez znalazcę.

2. Tryb postępowania z rzeczami znalezionymi w autobusie przez obsługę lub przez pasażerów i przekazanymi obsłudze autobusu regulują odrębne przepisy.

Rozdział 2.

Osoby wyłączone od przewozu.

§ 4. 1. Zgodnie z § 16 ust. 1 regulaminu przewozu od przewozu autobusami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych są wyłączone i mogą być usunięte z autobusu osoby:

- 1) nie przestrzegające obowiązujących przepisów pomimo upomnienia ich lub nie podporządkowujące się wskazówkom obsługi autobusu,
- 2) nietrzeźwe, jak również zachowujące się nieodpowiednio,
- 3) które ze względu na swoją chorobę albo z innych powodów są niebezpieczne lub uciążliwe dla innych pasażerów,
- 4) mogące zabrudzić innych pasażerów lub wnętrze autobusu.

2. Od przewozu autobusami wymienionymi w ust. 1 są również wyłączone i mogą być usunięte osoby wzbudzające odrazę brudem lub niechluiństwem.

§ 5. W razie wprowadzenia przez komunalne przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne specjalnie oznakowanych autobusów dla przewozu określonych grup pasażerów, np. jadących do pracy lub powracających z pracy, posiadających bilety okresowe itp. — od przewozu tymi autobusami wyłączone są osoby nie należące do grup pasażerów, dla których dany autobus jest przeznaczony.

Rozdział 3.

Przewóz osób.

§ 6. 1. Wsiadanie do autobusu i wsiadanie z niego dozwolone jest tylko na przystankach i po całkowitym zatrzymaniu się autobusu.

2. Wsiadanie do autobusu na przystankach końcowych dozwolone jest dopiero po zakończeniu manewrowania wozem. W czasie manewrowania pasażerom nie wolno przebywać w autobusie.

3. Kierowca autobusu po zakończeniu manewrowania obowiązany jest niezwłocznie podejść do przystanku dla wsiadających w celu umożliwienia osobom oczekującym na przystanku zajęcia miejsca w autobusie.

4. Pasażerowie obowiązani są wsiadać do autobusu przez drzwi oznaczone napisem „wejście”, a wysiadać przez drzwi oznaczone napisem „wyjście”. Przepis ten nie dotyczy:

- 1) umundurowanych pracowników komunikacji komunalnej,

- 2) umundurowanych funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej,
- 3) umundurowanych żołnierzy Wojskowej Służby Wewnętrznej,
- 4) inspektorów gospodarki samochodowej Ministerstwa Komunikacji i wydziałów komunikacji prezydentów i rad narodowych — po okazaniu legitymacji,
- 5) inwalidów o widocznym kalectwie,
- 6) kobiet o widocznej ciąży,
- 7) pasażerów z dziećmi do lat trzech,
- 8) niewidomych i ich przewodników,
- 9) osób posiadających specjalne legitymacje, wydane przez dyrekcje przedsiębiorstwa (zakładu) komunikacyjnego.

5. Podczas jazdy autobusu drzwi wejściowe i wyjściowe powinny być zamknięte. Zamykanie i otwieranie drzwi należy do obowiązków obsługi autobusu.

6. Przy wsiadaniu do autobusu i wysiadaniu z niego oraz w czasie jazdy pasażerowie nie powinni tamować wejścia i wyjścia z autobusu innym pasażerom.

7. Pasażer zamierzający wysiąść na przystanku oznaczonym „na żądanie” obowiązany jest uprzedzić o tym konduktora lub kierowcę autobusu. W autobusach bez konduktora z kabinami kierowców oddzielnymi od pasażerów powiadomienie kierowcy następuje przez naciśnięcie specjalnego przycisku umieszczonego nad drzwiami wyjściowymi. Przycisk ten powinien być oznaczony tabliczką informacyjną wskazującą, że służy do tego celu.

§ 7. 1. Przy zajmowaniu miejsc w autobusie pasażerowie powinni stosować się do wskazówek obsługi autobusu, która obowiązana jest dbać o należyte rozmieszczenie pasażerów w autobusie, jak również nie powinna dopuścić do jazdy na stopniach autobusu.

2. Pasażer, który zajmie w autobusie miejsce oznaczone napisem „dla inwalidy”, „dla osoby z dzieckiem na ręku” itp., obowiązany jest zwolnić to miejsce w razie zgłoszenia się na nie osoby, dla której miejsce takie jest przeznaczone.

3. Pasażerom nie wolno zajmować miejsca przeznaczonego dla konduktora pełniącego służbę w autobusie, jak również miejsca w pobliżu kierowcy w sposób ograniczający pole widzenia kierowcy oraz zachowywać się w sposób utrudniający mu prowadzenie autobusu.

4. Kierowcy zabrania się prowadzenia w czasie jazdy rozmów zarówno z pasażerami, jak i z członkami obsługi autobusu.

§ 8. 1. Po wejściu do autobusu pasażer obowiązany jest niezwłocznie i bez wezwania:

- 1) wykupić właściwy bilet lub podać konduktorowi posiadany już bilet w celu skasowania przejazdu bądź
- 2) okazać konduktorowi posiadany bilet okresowy lub legitymację uprawniającą do przejazdu bezpłatnego,
- 3) wykupić bilet na przewożony bagaż, o ile przewozi bagaż podlegający opłacie.

2. Przy nabywaniu biletów ulgowych pasażer obowiązany jest bez wezwania okazać konduktorowi ważną legitymację uprawniającą do przejazdów ulgowych.

3. W autobusach z zainstalowanymi urządzeniami automatycznymi do wydawania biletów lub kasowania przejazdów w biletach pasażer obowiązany jest niezwłocznie po wejściu do autobusu wykupić bilet w automacie biletowym lub skasować przejazd w posiadanym bilecie za pomocą kasownika.

§ 9. Zgodnie z § 10 ust. 1, 3 i 5 regulaminu przewozu:

- 1) z chwilą rozpoczęcia przejazdu pasażerowi nie wolno odstępować biletu innej osobie,
- 2) pasażer obowiązany jest posiadać ważny bilet przez cały czas jazdy i okazywać go na żądanie obsługi autobusu lub kontrolerów,
- 3) w razie zniszczenia lub zgubienia biletu pasażer traci prawo do dalszego przejazdu i obowiązany jest wykupić nowy bilet.

§ 10. 1. Pasażer, który nie może okazać ważnego biletu na przejazd w czasie jazdy i przy wyjściu z autobusu, niezależnie od odpowiedzialności karnej zobowiązany jest do uiszczenia podwyższonej opłaty za przejazd według taryfy.

2. Pasażera odmawiającego uiszczenia należności, o której mowa w ust. 1, usuwa się z autobusu na najbliższym przystanku i sporządza się protokół stwierdzający jazdę bez biletu (§ 18 ust. 6 regulaminu przewozu).

3. Na równi z pasażerami nie posiadającymi ważnego biletu na przejazd traktuje się pasażerów nie mogących okazać ważnej legitymacji lub innego dowodu uprawniającego do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu autobusami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych.

§ 11. Zgodnie z § 18 ust. 8 regulaminu przewozu bilety lub legitymacje sfałszowane i podrobione obsługa autobusu lub personel służby ruchu zatrzymuje, sporządzając jednocześnie odpowiednie doniesienie do Milicji Obywatelskiej.

§ 12. 1. Opłata za przejazd powinna być uiszczona kwotą odliczoną.

2. W razie wręczenia konduktorowi monety lub banknotu, z którego nie może on wydać reszty, na żądanie pasażera konduktor powinien przyjąć banknot lub monetę, kwitując otrzymaną nadpłatę na odwrocie wydanego pasażerowi biletu z podaniem wysokości otrzymanej nadpłaty, daty i numeru służbowego. W tym wypadku konduktor powinien poinformować pasażera, gdzie ma się on zwrócić w celu otrzymania nadpłaty.

§ 13. 1. Zabronione są:

- 1) wsiadanie (wskakiwanie) do autobusu i wysiadanie (wyskakiwanie) z niego w czasie jazdy,
- 2) jazda na stopniach, zderzakach oraz innych zewnętrznych częściach autobusu,
- 3) otwieranie drzwi autobusu podczas jazdy,
- 4) wydawanie przez pasażerów poleceń kierowcom autobusu, np. dawanie sygnału odjazdu lub zatrzymania autobusu,
- 5) wsiadanie do autobusu po uprzedzeniu przez obsługę, że wolnych miejsc nie ma,
- 6) zanieczyszczanie i zaśmiecanie autobusu lub niszczenie jego urządzeń,
- 7) otwieranie i zamykanie okien bez zgody obsługi autobusu,
- 8) wychylanie się z autobusu podczas jazdy,
- 9) spożywanie w autobusie artykułów żywnościowych mogących zabrudzić ubranie współpasażerów lub zanieczyszczyć wnętrze autobusu,
- 10) granie na instrumentach muzycznych, korzystanie z radio-odbiorników miniaturowych lub zakłócanie w inny sposób spokoju w autobusie,
- 11) palenie tytoniu w autobusie; dotyczy to wszystkich osób znajdujących się w autobusie: pasażerów, obsługi autobusu oraz personelu służby ruchu,
- 12) wieszanie na miejscach siedzących, przeznaczonych dla pasażerów, zwierząt lub przedmiotów mogących je uszkodzić lub zanieczyszczyć,
- 13) siadanie na pokrywie (masce) silnika autobusu,
- 14) wyrzucanie z autobusu w czasie jazdy lub na postoju wszelkich przedmiotów.

2. Sygnał odjazdu autobusu z przystanku daje obsługa autobusu po uprzednim sprawdzeniu, czy wszystkie osoby wsiadające znalazły się wewnątrz autobusu, a wysiadające opuścili autobus.

3. Kierowca autobusu może rozpocząć jazdę z przystanku po otrzymaniu sygnału odjazdu danego przez konduktora, a w autobusach bez konduktora — po dokonaniu sprawdzenia, o którym mowa w ust. 2.

Rozdział 4.

Przewóz bagażu.

§ 11. 1. Zgodnie z § 21 ust. 1 regulaminu przewozu pasażerowie mogą przewozić w autobusach jako bagaż ręczny przedmioty dozwolone do przewozu i łatwe do przenoszenia, jeżeli istnieje możliwość takiego pomieszczenia ich w autobusie, aby nie tamowały przejść, nie przeszkadzały innym pasażerom, nie zasłaniały widoczności, nie narażały bezpieczeństwa ruchu itp.

2. Przedmioty nie przekraczające rozmiarów $42 \times 30 \times 20$ cm nie podlegają opłacie. Przedmioty o wymiarach powyżej $42 \times 30 \times 20$ cm do $85 \times 60 \times 30$ cm podlegają opłacie według taryfy.

3. Narty z kijami mogą być przewożone w autobusie, jeżeli istnieje możliwość takiego ich pomieszczenia, aby nie tamowały przejść i nie przeszkadzały innym pasażerom; w przeciwnym razie mogą być przewożone tylko w osobnych pomieszczeniach przeznaczonych do przewozu bagażu lub w innych urządzeniach przeznaczonych do przewozu nart (§ 21 ust. 2 regulaminu przewozu).

4. W okesach mniejszego nasilenia ruchu pasażerskiego mogą być przewożone składane wózki dziecięce.

5. Pasażer ma prawo przewiezienia bezpłatnie małych zwierząt domowych, np. psów, kotów oraz ptaków, trzymanych na rękach w sposób nie powodujący uciążliwości dla innych pasażerów i nie narażający ich na zanieczyszczenie odzieży.

6. Psy duże mogą być przewożone za opłatą przewidzianą w taryfie pod warunkiem, że przewóz odbywa się w czasie zmniejszonego nasilenia ruchu pasażerskiego oraz że posiadają one natoczony kagamec i trzymane są na smyczy.

7. Przewóz ptaków (drobiu) w klatkach, koszach itp. dozwolony jest w czasie mniejszego nasilenia ruchu pod warunkiem, że rozmiary klatek, koszy itp. nie przekraczają rozmiaru bagażu ręcznego dopuszczonego do przewozu.

8. Bagaż ręczny, przewożony przez pasażera, może być trzymany w rękach, na kolanach lub pod miejscem, które pasażer zajmuje. W razie gdy pasażer nie korzysta z miejsca siedzącego, bagaż powinien być umieszczony w taki sposób, aby nie tamował ruchu pasażerów w autobusie. Nie wolno umieszczać bagażu na siedzeniach i oparciach miejsc siedzących dla pasażerów.

§ 15. Zgodnie z § 6 ust. 5 regulaminu przewozu nadzór nad bagażem ręcznym i zwierzętami, które pasażer przewozi przy sobie w autobusie, należy do pasażera. Za bagaż taki i zwierzęta komunalne przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne odpowiada tylko w wypadku, gdy szkoda powstała z jego winy. Pasażer ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe w związku z przewozem bagażu ręcznego lub zwierząt.

§ 16. 1. W autobusie nie wolno przewozić:

- 1) przedmiotów przekraczających rozmiar $85 \times 60 \times 30$ cm, z wyjątkiem przedmiotów określonych w § 14 ust. 3, 4 i 5,
- 2) przedmiotów, które mogą wyrządzić szkodę innym pasażerom przez zanieczyszczenie lub uszkodzenie ich odzieży albo które mogą uszkodzić lub zanieczyszczyć autobus (np. ostrych narzędzi, jak piły, kosy, lub otwartych naczyń ze smarami, farbami itp.),
- 3) przedmiotów cuchnących, zapalnych, łatwopalnych, wybuchowych, żrących, radioaktywnych, trujących oraz innych materiałów niebezpiecznych,
- 4) nabitej broni, z wyjątkiem określonym w ust. 2,
- 5) przedmiotów wywołujących uczucie odrzy.

2. Osobom, które pełniąc służbę publiczną lub wojskową obowiązane są mieć przy sobie broń palną, wolno w czasie przejazdu służbowego mieć przy sobie broń nabitą odpowiednio zabezpieczoną (§ 21 ust. 4 regulaminu przewozu).

3. Zgodnie z § 21 ust. 6 regulaminu przewozu, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że pasażer zabierał ze sobą do autobusu przedmioty wymienione w ust. 1 pkt 2—5, których przewozić nie wolno, obsługa autobusu ma prawo w obecności pasażera sprawdzić właściwości przedmiotów zabranych do autobusu, z wyjątkiem przedmiotów mienia woj-

skowego, będących pod nadzorem żołnierza lub pracownika cywilnego, zatrudnionego w jednostce wojskowej. W razie stwierdzenia, że podejrzenie było słuszne, obsługa autobusu obowiązana jest odmówić przewozu tych przedmiotów.